

Ekonomska politika Hrvatske u 2019. godini, očekivanja i izazovi

Stručno savjetovanje ovlaštenih revizora

dr. sc. Željko Lovrinčević

Studeni 2018.

Kretanja u EU

- Zemlje EU se nalaze u fazi gospodarskog rasta šestu godinu
- Rast potpomaže ekspanzivna politika ECB koja stvara povoljne financijske uvjete, ali tijekom 2019. kraj monetarnog popuštanja.. Osobna potrošnja glavni izvor rasta u EU, uz usporavanje globalne trgovine.
- Izazov ostaje spor oporavak investicija (visoka razina zaduženosti javnog i privatnog sektora) i realnih plaća
- Provedene strukturne reforme u pojedinim zemljama EU nedovoljne za značajnije povećanje potencijala rasta (Italija, Portugal, Španjolska).
- Očekuje se zaoštavanje monetarnih uvjeta krajem 2019. godine

Globalno okruŹje

- Usporavanje rasta svjetskog BDP-a na +3,5% u 2019., uz blago usporavanje u svim razvijenim ekonomijama
- SAD - trŹište kapitala na desetogodišnjem maksimumu, započelo podizanje kamatnih stopa FED-a. Stvarni i potencijalni BDP izjednačeni, pitanje fiskalne ekspanzije i novog poticaja otvoreno zbog postojanja pune zaposlenosti.
- Kapitalna pozicija europskih banaka se popravlja, premda je profitabilnost niska i javlja se problem Italije.
- U EU se očekuje nastavak ekspanzivne monetarne politike do kraja 2019. godine i blago prociklična fiskalna politika. Udio javnog duga oko 83% u 2019.
- Stopa inflacije u euro zoni 1,8% u 2018., te 1,8% u 2019., uz postojanje neizvjesnosti glede cijene energenata. Prijenos rasta nadnica u cijene (CPI) vrlo spor.

Kretanja u EU

- Nastavak pada stope nezaposlenost u EU, 6,9% u 2018., uz očekivano blago smanjenje u 2019. na 6,6%.
- Stopa rasta BDP-a u EU srednjoročno stabilna na +1,9%.
- Izbjeglička kriza završena uz urušavanje pojedinih elemenata zajedničke politike EU i jačanje izdataka država za sigurnost i zbrinjavanje izbjeglica.
- Brexit – otvoreno pitanje
- Usporena izgradnja bankarske unije i jačanje supervizije sustava.

Očekivani rast gospodarstva u EU

- Ključne kamatne stope središnjih banaka ostat će na povijesno niskim razinama tijekom prvog polugodišta 2019. godine (do 2 postotna boda niže od povijesnog prosjeka) za ECB, SAD ciklički ispred EU oko dvije godine
- Glavni trgovinski partneri – rast BDP-a u 2019. (Njemačka +1,8%, Italija +1,2%, Austrija +2,0%, Slovenija +3,3%, Mađarska +3,4%)
- Proces ponovne konvergencije u novim članicama EMU, ali i zemljama izvan EMU.
- U Hrvatskoj proces konvergencije pokrenut, ali usporen.

Očekivana kretanja u okružju

- U cjelini nešto sporiji oporavak EU od SAD zbog niže stope participacije na tržištu rada i slabe proizvodnosti rada
- Rast proizvodnosti je spor što ograničava porast realnih plaća i konkurentnosti
- Bankarski sustav očuvan i djelomično dokapitaliziran, ali se značajno pogoršala socijalna slika i jačaju imigracijska kretanja što dugoročno slabi potencijal rasta perifernih zemalja
- Rizik od siromaštva se počeo smanjivati u EU (23%), dok je u Hrvatskoj visok i iznosi 28%
- Deficit Italije i položaj bankarskog sustava
- Otvoreno pitanje trgovinskog sukoba SAD i Kine

Gospodarska kretanja u Hrvatskoj u 2019. godini

- Rast BDP-a u 2018. godini +2,7%, u 2018. oko 2,7%.
- Deficit u 2018. iznosit će oko -0,3% BDP, u 2019. oko -0,5%.
- Pozitivni rezultati porezne reforme na rasterećenje gospodarstva i rast prihoda (od poreza i doprinosa negdje oko 5 mlrd tijekom 2017. godine, dodatno oko 3 mlrd tijekom 2019.)
- Međutim, strukturni deficit će iznositi negdje oko -1% BDP tijekom 2018. godine, te ostati na toj razini tijekom 2019.
- Neizvjesnost oko raspleta slučaja Uljanik i knjiženja jamstava (4,5 mlrd)
- Premija rizika na tržištu smanjena i trenutno iznosi oko 178 bp
- Privatizacija, outsourcing i reformski zahvati (osim porezne reforme) zaustavljeni
- Pozitivna kretanja u autonomnom dijelu gospodarstva (turizam) tijekom 2018. godine su uspjela kompenzirati slabija kretanja u ostatku ekonomije (graditeljstvo i industrija).
- Pokušaj tzv. interne devalvacije uz prebacivanje poreznog tereta s troška rada na potrošnju napravljen djelomično tijekom 2017. i 2018.

Javni dug Hrvatske

- Javni dug Hrvatske će na kraju 2017. godine iznosio oko 77,5% BDP-a.
- Restrukturiran je velikim djelom pod povoljnijim uvjetima, oko 20% duga se refinancira godišnje (niža kamatna stopa), plaćeno 9,7 mlrd kamata 2017., smanjenje za 2,7 mlrd kamata u odnosu na 2015.
- Iako udio duga pada Hrvatska je zemlja s najvećom razinom javnog duga od svih novih zemalja članica (NMS).
- Uvođenje eura podrazumijeva nastavak smanjenja udjela javnog duga u BDP-u, započinje rasprava.
- Suprotstavljeni kratkoročni ciljevi ostvarivanja ciljeva za uvođenje eura i politike plaća u javnom sektoru. Plaće u javnom sektoru su niže 10-ak % realno nego prije deset godina što izgleda krajnje demotivirajuće. Bez reformi prijeti srozavanje kvalitete javnog sektora.
- Rashodi za obranu srednjoročno će se povećati na 2% BDP-a.

Očekivana kretanja u Hrvatskoj u 2019. godini

- 1) BDP +2,8% u 2019. što je među slabijim dinamikama rasta NMS i zemlja izvan EMU. BDP mjeren PPPpc će dalje zaostati u odnosu na npr. Rumunjsku.
- 2) Nezaposlenost će se smanjiti s ovogodišnjih 9,1% na 7,6% u 2019., ali kroz izražene procesa emigracije.
- 3) Inflacija u 2019. +1,5%, zbog smanjenja PDV na pojedine proizvode (prvi puta rasterećenje koriste i nerezidenti, oko 300 milijuna kuna).
- 5) Završetak razdoblja “jeftinog novca” krajem 2019. godine do kada bi većina javnog duga i duga svih cestarskih poduzeća trebala biti refinancirana.

Sezonski sustav cijena – prebacivanje poreznog tereta na nerezidente

- 30% CPI administrativne cijene
- Sezonske cijene potencijalno: sezonske trošarine, usluge, voda, lokalne cijene, javna poduzeća, struja, reguliranje sezonskih rasprodaja i slično, sezonsko zapošljavanje, sezonsko oporezivanje

sezonski faktori bruto domaćeg proizvoda								
kvartal	1tr00	2tr00	3tr00	4tr00	1tr16	2tr16	3tr16	4tr16
Bruto domaći proizvod	94,14156	100,9593	106,5072	98,39626	91,65983	99,50312	109,0957	99,80419

Posebni izazovi u 2019. godini

- Jačanje emigracijskog pritiska mladih otvara pitanje osmišljene selektivne imigracijske politike
- Rasplet situacije oko Uljanika i sudbina jamstava
- Međunarodni arbitražni spor (INA MOL) – potencijalno 4 mlrd hrk
- Troškovi restrukturiranja Petrokemije prebačeni na javni sektor (100 milijuna eura neprikazano u javnom dugu, troškovi zbrinjavanja otpada)
- Kolektivni ugovori u javnom sektoru – nepotpisani, sudske tužbe oko osnovice idu prema drugostupanjskim sudovima
- Značajan rast nenamjenskih kredita bez adekvatnih instrumenata osiguranja i mogućnosti naplate ovrhe izvan Hrvatske
- Politika umanjenja rezervacija u bankarskom sektoru za slučaj Agrokor je upitna, vjerojatno preuranjena
- Dostatnost ispravaka potraživanja kod dobavljača Agrokora
- Pravilnikom treba regulirati najavljeni rast neoporezivih primitaka (7,5 tisuća kuna) zbog onemogućavanja zlouporaba

HVALA NA POZORNOSTI!